

Naslov: Efenkova cesta 61, Velenje
Telefon: 03 587 20 50, Mobilni: 064 155 333
E-pošta: info@unitrivelenje.si
Spletna stran: <http://www.unitrivelenje.si>
Facebook: www.facebook.com/uni.tri.velenje/

Izlet: **GORIŠKA BRDA in ŠTANJEL**

Spoštovani članice in člani,

Andragoško društvo UNI3 Velenje vas VABI na jesenski izlet v GORIŠKA BRDA in ŠTANJEL

Relacija: **VELENJE–GORIŠKA BRDA–ŠTANJEL**

Skupina: **40–50 oseb**

Datum: **sreda, 13. november 2024**

PONUDBA:

- Vodenje po Parku miru na Sabotinu – ogled kavern in muzeja 1. svetovne vojne;
- sprehod po srednjeveški vasici Šmartno, ki je arhitekturni biser Brd in kulturni spomenik; tukaj je bilo tudi prizorišče snemanja serije Ena žlahtna štorija;
- ogled spomenika 315 žrtvam 2. svetovne vojne in znamenitega razglednega stolpa Gonjače (visok 23 m, nanj se bomo povzpeli po 144 stopnicah), ki ponuja eno izmed najlepših fotografij Goriških brd;
- kosilo v gostišču Pri Marjotu;
- ogled srednjeveške vasice (biser kraške arhitekture in kulture) – Štanjela z edinstvenim Ferrarijevim vrtom, ki ga je zasnoval arhitekt Maks Fabianai in je danes kulturni spomenik državnega pomena.

Cena izleta: 25.00 € (izračunano za 45 udeležencev)

ČASOVNICA:

- **Odhod iz Velenja: 6.45,**
- Prihod v Goriška brda: 9.00
- čas za kavo in sendvič,
- vodenje po kavernah in muzeju 1. svetovne vojne na Sabotinu (10.00),
- sprehod po srednjeveški vasici Šmartno, razgledni stolp Gonjače (11.00–12.30),
- kosilo v gostišču Pri Marjotu, Gonjače (13.00),
- odhod proti Štanjelu (14.30),
- voden ogled Štanjela in Ferrarijevega vrta (15.15),
- odhod proti domu in predviden prihod v Velenje: 19.00 –20.00.

PRIJAVE pričakujemo do 5. novembra 2024, in sicer povratno na to e-pošto ali tel.: 03 587 20 50 ali mobilni: 064 155 333.

Izlet sta pripravili in ga bosta vodili ob pomoči lokalnih vodičev Jožica Peterlin in Nevenka Hvalec, članici AD UNI3 Velenje.

Rajmund Valcl, predsednik UNI3

Naslov: Efenkova cesta 61, Velenje
Telefon: 03 587 20 50, Mobilni: 064 155 333
E-pošta: info@unitrivenje.si
Spletna stran: <http://www.unitrivenje.si>
Facebook: www.facebook.com/uni.tri.velenje/

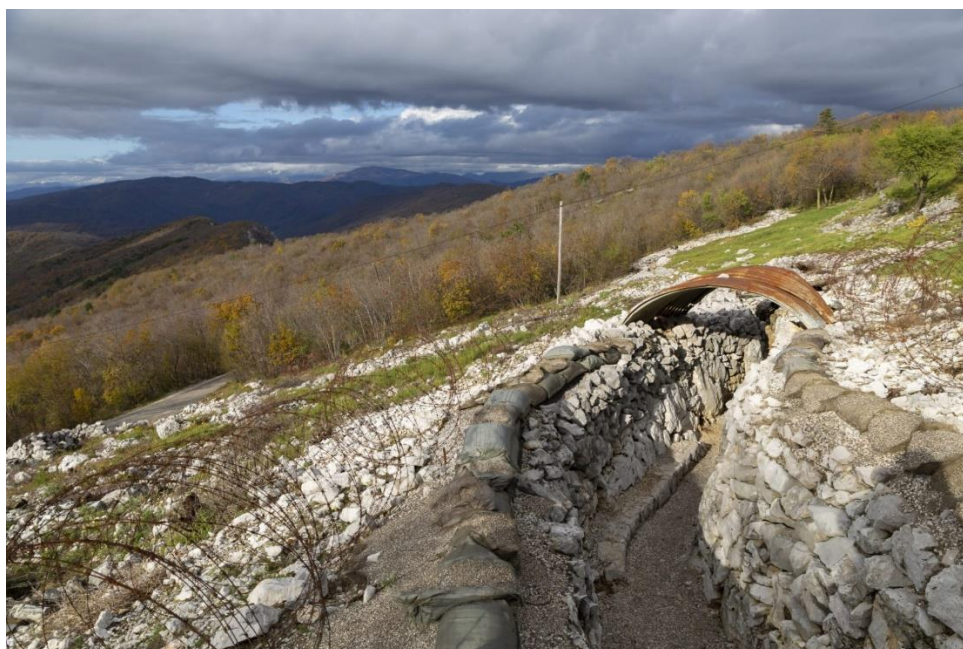

Velenje, 23. 11. 2024

SABOTIN

Zaradi svoje lege je bil Sabotin pomembna strateška točka za obrambo Gorice/Gorizia. Avstro-ogrski vojaki so tu zgradili kaverne, zaklonišča, opazovalnice, sistem bojnih položajev, tu so kljubovali napadom italijanske pehote do šeste soške bitke avgusta 1916. Z italijansko zasedbo Sabotina, Kalvarije/Calvario in Gorice se je zlomilo t. i. goriško mostišče na desnem bregu reke Soče. Danes je območje Sabotina urejeno v Park miru, za ogled pa so najbolj zanimivi sistemi kavern na grebenu, ki so bili po šesti soški bitki preurejeni v italijanske topniške položaje za obstreljevanje avstro-ogrskih položajev na Sveti Gori, Vodicach in Škabrijelu. Po letu 1922, v času fašizma, je bilo območje Sabotina proglašeno za sveto cono (Zona sacra). Postavljene so bile tudi štiri velike in tri male kamnite piramide, ki označujejo potek frontne črte med šesto soško bitko. Na jugovzhodu sabotinskega grebena se dviga 535 metrov visoki vrh Sv. Valentina, kjer so vidne ruševine cerkvenega kompleksa.

Sabotin je zaradi burne zgodovine in naravoslovnih znamenitosti odlična izletniška točka, ki poleg naštetega nudi tudi čudovit razgled na širše območje Goriške, Brd in Vipavske doline. Poleg ogleda muzeja na prostem priporočamo tudi obisk zasebne muzejske zbirke in Centra za obiskovalce Pot miru.

ŠMARTNO V SREDIŠČU BRD

Matična št.: 1053531000; Davčna št.: 68132557; TRR Delavska hranilnica, d.d. Ljubljana: 6100 0001 5556 916

Naslov: Efenkova cesta 61, Velenje
Telefon: 03 587 20 50, Mobilni: 064 155 333
E-pošta: info@unitrivenje.si
Spletna stran: <http://www.unitrivenje.si>
Facebook: www.facebook.com/uni.tri.velenje/

Šmartno je ena izmed najlepših vasic v središču Brd. Naselje, ki je nastalo na rimskih temeljih, danes velja za arhitekturni biser in kulturni spomenik. Za svojimi zidovi vas popelje med bogate in slikovite zgodbe preteklosti ter vam razkrije čare briške domačnosti.

Vasica Šmartno se nahaja v geografskem središču Brd, kjer se odpira pogled od Nanosa na vzhodu do Karnijskih Alp na severozahodu in od prostrane Furlanije do Jadranskega morja. Vas, obdana z obzidjem in utrjena z obrambnimi stolpi, je bila prvič omenjena leta 1317.

V prvi polovici 16. stoletja je na ostankih rimskega oporišča okoli cerkve nastal velik protiturški tabor – srednjeveška utrdba, ki je služil v beneško-habsburških vojnah. Kot obmejna utrdba je vas delovala vse do sredine 18. stoletja, ko je beneška nevarnost minila. Hiše v samem jedru so strnjene okrog cerkve sv. Martina, največje župnijske cerkve v Brdih, po kateri je vas dobila tudi ime. Cerkvni zvonik je bil prvotno trdnjavski stolp. V njem doni zvon z motivom svetih treh kraljev iz leta 1857. Baročna cerkev ima tri marmorne oltarje, še posebej je bogat glavni oltar. Križev pot in prezbiterij je poslikal Tone Kralj.

Romantični duh srednjeveških časov je mogoče začutiti že ob preprostem sprehodu med uličicami Šmartnega. O preteklosti in briških koreninah pričajo tudi različne žive muzejske zbirke, ki se nahajajo v prostorih hiš. Ena teh je Briška hiša ter pripadajoča Briška klet, ki s svojo etnološko zbirko v muzeju predstavlja ljudsko in bivalno kulturo Brd. Umetnost dobi svoj prostor v Hiši kulture, galeriji, kjer razstavljajo številni domači in tuji avtorji.

Vasica je prizorišče festivalov briške eno-gastronomije (Brda in Vino, martinovo), utrip v njenih uličicah pa poleg kulinarčne ponudbe (Hiša Marica, Bar Pr Naad – Oljčni bar, Turn) zaznamuje tudi slikovita trgovinica z naravno kozmetiko Nona Luisa ter Vinoteka Brda s številnimi vinskimi briškimi in okoliškimi etiketami vin.

Naslov: Efenkova cesta 61, Velenje
Telefon: 03 587 20 50, Mobilni: 064 155 333
E-pošta: info@unitrivenje.si
Spletna stran: <http://www.unitrivenje.si>
Facebook: www.facebook.com/uni.tri.velenje/

ŠTANJEL

Štanjel, ki je **eno najstarejših naselij na Krasu**, najprej očara s svojo edinstveno veduto. Na griču Turn se slikovito razprostira terasasto grajena vas, ki privablja pogled s svojimi znamenitimi stavbami. Grajski kompleks, obrambni stolpi, cerkev sv. Danijela z limonastim zvonikom, v gručo stisnjene hiše in Ferrarijev vrt so najbolj prepoznavna stavbna dediščina starega naselja, ki že tisočletja spreminja svojo podobo in hkrati ohranja resnično dušo Krasa. Vas, ki je ime dobila po zavetniku cerkve, svetem Danijelu, je v mnogih pogledih **edinstven kulturni spomenik**.

Grič Turn je bil zaradi svoje strateške lege poseljen že v prazgodovini. Iz obdobja antike so ohranjeni ostanki rimske utrdbe, imenovani Gledanica, v srednjem veku pa je na terasah nastalo naselje stanovanjskih hiš. Kraj je bil prvič pisno omenjen leta 1402. Za obrambo pred turškimi vpadi so naselje v 15. stoletju obdali z obzidjem. Vrhunec razvoja je Štanjel doživel v 16. in 17. stoletju. Iz tega časa izvira zasnova naselja z ozkimi ulicami in večina arhitekturnih značilnosti stavb.

V času med svetovnima vojnama je Štanjelu vtisnil svoj pečat **arhitekt in tedanji župan Maks Fabiani**. Njegovo dvajsetletno delo v Štanjelu zajema številne posege, ki so odraz arhitektove vizije. Daljnovidno in inovativno je obstoječi prostor nadgrajeval z rešitvami, ki so staro naselje prilagajale potrebam sodobnega življenja. Ob tem je dosledno ohranjal duha kraja, obnovljenim objektom pa je vizionarsko namenjal novo rabo. Po njegovi zaslugi je grad postal prostor družbenega dogajanja. Že v tistem času je razmišljal o dostopnosti naselja za

Matična št.: 1053531000; Davčna št.: 68132557; TRR Delavska hranilnica, d.d. Ljubljana: 6100 0001 5556 916

Naslov: Efenkova cesta 61, Velenje
Telefon: 03 587 20 50, Mobilni: 064 155 333
E-pošta: info@unitrivenje.si
Spletna stran: <http://www.unitrivenje.si>
Facebook: www.facebook.com/uni.tri.velenje/

avtomobilski promet, lotil pa se je tudi vodne oskrbe, ki je eden glavnih problemov kraških naselij. Med pomembnejša Fabianijeva dela v Štanjelu sodita tudi obnova Ferrarijeve vile in zasnova Ferrarijevega vrta s parkom, ki v Sloveniji velja za najpomembnejšo parkovno ureditev iz časa med obema vojnama.

Med drugo svetovno vojno je bilo naselje delno požgano, grad pa močno poškodovan. Revitalizacija starega jedra in obnova gradu se je začela v 60. letih prejšnjega stoletja in se nadaljuje še danes. Po drugi svetovni vojni se je na ravnini ob vznožju griča Turn razvil novejši del naselja.

Štanjel je danes pomembno kulturno središče Krasa, ki gosti številne kulturne in znanstvene dogodke. V obnovljenem gradu so na ogled muzejske zbirke, posebej zanimiva je razstava Maks Fabiani. V gradu je dobila svoj prostor tudi galerija Lojzeta Spacala, osrednji hram likovne umetnosti, ki je v Štanjelu močno zastopana tudi v malih galerijah.